# การทอดผ้าป่า

นำเสนอเมื่อ : 20 พ.ย. 2551

**การทอดผ้าป่า**

**ผ้าป่า** ครั้งพุทธกาลเรียกว่า **ผ้าบังสุกุลจีวร** คือผ้าเปื้อนฝุ่นที่ไม่มีเจ้าของหวงแหน ทิ้งอยู่ในที่สาธารณะ ประเพณีการทอดผ้าป่ามีมาแต่ครั้งพุทธกาล เมื่อยังไม่ทรงอนุญาตให้ภิกษุรับคฤหบดีจีวร คือจีวรที่ชาวบ้านถวายโดยเฉพาะ ทรงอนุญาตแต่เพียงให้ภิกษุแสวงหาผ้าบังสุกุล นำมาซักฟอกตัดเย็บเป็นจีวรผืนใดผืนหนึ่งที่ต้องการ แล้วใช้นุ่งห่ม พุทธศาสนิกชนเห็นความลำบากของภิกษุในเรื่องนี้ ประสงค์จะบำเพ็ญกุศล ไม่ขัดต่อพุทธบัญญัติ จึงได้จัดหาผ้าที่สมควรแก่สมณบริโภค ไปทิ้งไว้ตามที่ต่าง ๆ โดยมากเป็นป่าช้าที่รู้ว่าภิกษุผู้แสวงหาเดินไป จึงเรียกว่าผ้าป่าในภาษาไทยเรา

ในครั้งนั้น การทอดผ้าป่าไม่ได้นิยมกาล ต่อมาเมื่อทรงบัญญัติจีวรกาล คือการแสวงหา และทำจีวรขึ้น จำกัดอยู่หนึ่งเดือน นับแต่ออกพรรษาแล้ว และถ้าได้กรานกฐินด้วย จะขยายออกไปอีกสี่เดือนจนถึงวันเพ็ญเดือนสี่ การทอดผ้าป่าจึงนิยมทำขึ้นกันในระยะนี้ ส่วนมากในฤดูออกพรรษาใหม่ ๆ

การทอดผ้าป่าที่ทำในประเทศไทย มีทำกันหลายอย่างคือ ทอดผ้าป่าและเลยทอดกฐินด้วยก็มี ทำกันอย่างสัณฐานประมาณ คือ เอาเครื่องไทยธรรมใส่ภาชนะ แล้วเอากิ่งไม้ปักเอาผ้าห่อย อุทิศตั้งไว้ตามทางที่พระเที่ยวบิณฑบาตรผ่านมา หรือนำไปตั้งไว้ตามพระอาราม แล้วให้สัญญาณให้พระภิกษุรู้ว่ามีผ้าป่ามาถึงที่ก็มี ที่ทำกันอย่างขนานใหญ่ให้ทายกรับไปคนละองค์จนครบจำนวนภิกษุสามเณรทั้งวัด แล้วนำมาทอดพร้อมกันตามกำหนด แห่แหนกันมา แล้วประชุมถวายอุทิศต่อหน้าพระภิกษุสงฆ์ก็มี บางแห่งทำผ้าป่าบรรทุกเรือพ่วงไปทางน้ำเรียกกันว่าผ้าป่าโยง ผ่านไปถึงวัดไหนก็ทอดวัดนั้นเรื่อยไปก็มี

**พิธีทอดผ้าป่า** มีข้อสำคัญอยู่ว่าให้อุทิศเป็นผ้าป่าจริง ๆ อย่าเจาะจงถวายแก่ผู้ใดโดยเฉพาะ ถ้าทอดลับหลังพระภิกษุสงฆ์ผู้รับ เพียงแต่ตั้งใจขณะทอดว่าขออุทิศผ้า และเครื่องบริวารเหล่านี้แก่พระภิกษุผู้ต้องการผ้าบังสุกุลมาถึงเฉพาะหน้าเท่านี้ก็ถือว่าได้ทอด และถวายผ้าป่าแล้ว

ถ้าเป็นการทอดผ้าป่าหมู่ต่อหน้าสงฆ์ผู้รับ พึงว่าคำอุทิศถวายทั้งบาลี และคำแปล ดังนี้

อิมานิ มยํ ภนฺเต , ปํสุกูลจีวรานิ , สปริวารานิ , ภิกขุสงฺฆสฺส , โอโณชยาม ,

สาธุโน ภนฺเต , ภิกขุสงฺโฆ , อิมานิ , ปํสุกูลจีวรานิ , สปริวารานิ , ปฏิคฺคณฺหาตุ

อมฺหากํ , ฑีฆรตฺตํ , หิตาย , สุขาย.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าบังสุกุลจีวรกับทั้งบริวารเหล่านี้

แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าบังสุกุลจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แกข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

สำหรับภิกษุผู้ชักผ้าป่า ไม่ว่าเป็นผ้าแบบใด พึงยืนสงบตรงหน้าผ้า เอื้อมมือขวาจับผ้าให้จับหงายมือ แล้วกล่าววาจาหรือบริกรรมในใจว่า

อิมำ ปำสุกุลจีวรำ อสฺสมมิกำ มยฺหำ ปาปุณาติ

กล่าวจบแล้วชักผ้านั้นมา เป็นอันเสร็จพิธี

ถ้าเป็นผ้าป่าถวายหมู่เมื่อชักแล้ว พึงอนุโมทนาด้วยบท วิเสสอนุโมทนา ในทานนี้นิยมใช้บท สพฺพพุทฺธานุภา เวน... หากเป็นผ้าป่าเฉพาะรูป อนุโมทนาด้วยสามัญ อนุโมทนาเท่านั้นก็ได้

ทายกพึงกรวดน้ำ และประนมมือรับพรจนจบ เป็นอันเสร็จพิธี การถวายธูปเทียน และดอกไม้เพื่อบูชา

การถวายธูปเทียนดอกไม้ในที่นี้หมายถึงการถวายให้พระสงฆ์ นำไปบูชาพระอีกต่อหนึ่ง เท่าที่นิยมโดยทั่วไป ได้แก่การถวายในวันเข้าพรรษา เช่นถวายธูปเทียนประจำพรรษา ถวายธูปเทียนดอกไม้ เพื่อภิกษุสามเณรนำไปสักการะในพิธีเข้าพรรษา

วิธีถวายธูปเทียนดอกไม้ นิยมทำกันสองแบบ แบบหนึ่งจัดถวายโดยประเคนเป็นรูป ๆ เช่นเดียวกับการถวายในงานต่าง ๆ หรือนำเอาไปตั้งเป็นที่ ๆ แล้วให้ภิกษุสามเณรเดินเรียงเข้ามารับตามลำดับอย่างรับบาตร มักใช้ในการถวายวันเข้าพรรษา แบบนี้ไม่ต้องกล่าวคำถวาย พระสงฆ์ไม่ต้องอนุโมทนาทันที อีกแบบหนึ่งนำมาตั้งต่อหน้าพระภิกษุสงฆ์ แล้วกล่าวคำถวาย เช่นนำ เทียนประจำพรรษา พร้อมทั้งเครื่องสักการะต่าง ๆ มาถวายประจำพระอุโบสถในวันเข้าพรรษา แบบนี้ต้องให้พระภิกษุสงฆ์ประชุมพร้อมกัน แล้วทายกกล่าวคำถวายทั้งคำบาลี และคำแปล ดังนี้

อิมานิ มยำ ภนฺเต , ทีปธูปปุปฺผวรานิ , รตนตฺตยสฺเสว , อภิปูเชม , อมฺหากำ ,

รตนตฺตยสฺส บูชา , ฑีฆรตฺตำ หิตสุขาวหา , โหตุ , อาสวกฺขยปฺ ปตฺติยา

ข้าแต่พระคุณเจ้าทั้งหลายผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอบูชาธูปเทียนและดอกไม้ อันประเสริฐเหล่านี้แก่พระรัตนตรัย กิริยาที่บูชาแก่พระรัตนตรัยนี้ จงเป็นผลนำมาซึ่งประโยชน์ และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน จงเป็นไปเพื่อให้ถึงซึ่งพระนิพพาน เป็นที่สิ้นไปแห่งอาสวกิเลส เทอญ ฯ

เมื่อทายกกล่าวคำถวายจบ พระสงฆ์รับ **"สาธุ"** พร้อมกัน แล้วอนุโมทนา วิเสสอนุโมทนา ในทานนี้นิยมใช้ บท เต อตฺถลทฺธา... ทายกกรวดน้ำแล้วประนมมือรับพรไปจนจบ เป็นอันเสร็จพิธี

ที่มา หอมรดกไทย